

Emigracja Barbary Grychty (1838 – 1923) do Australii w roku 1874.

Barbara była siostrą Walentego Grychty, mojego 3xpradziadka. To że Barbara wyemigrowała do Australii wraz z całą rodziną wiem dzięki różnym drzewom genealogicznym opublikowanym w Internecie. Poszukując osób o nazwisku Grychta natknąłem się na Barbarę właśnie, z podaną dokładną datą zgonu oraz miejscem pochówku: Peterborough, Australia Południowa.

Krótki szkic pokrewieństwa:

Bartłomiej Grychta (1809 – 1869)

^

Walenty Grychta (1841 – 1900)

^

Franciszek Grychta (1879 – 1937)

^

Ludwik Grychta (1921 – 2000)

^

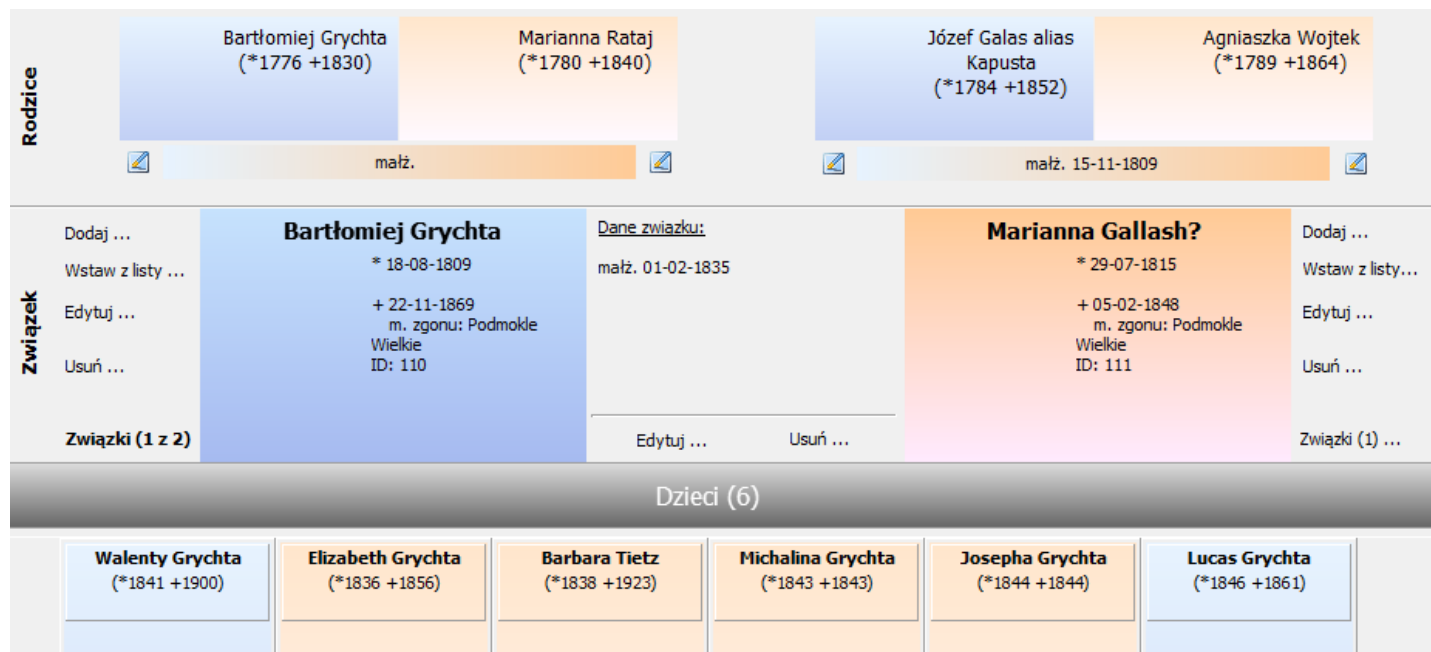
Zdzisława Grychta

^

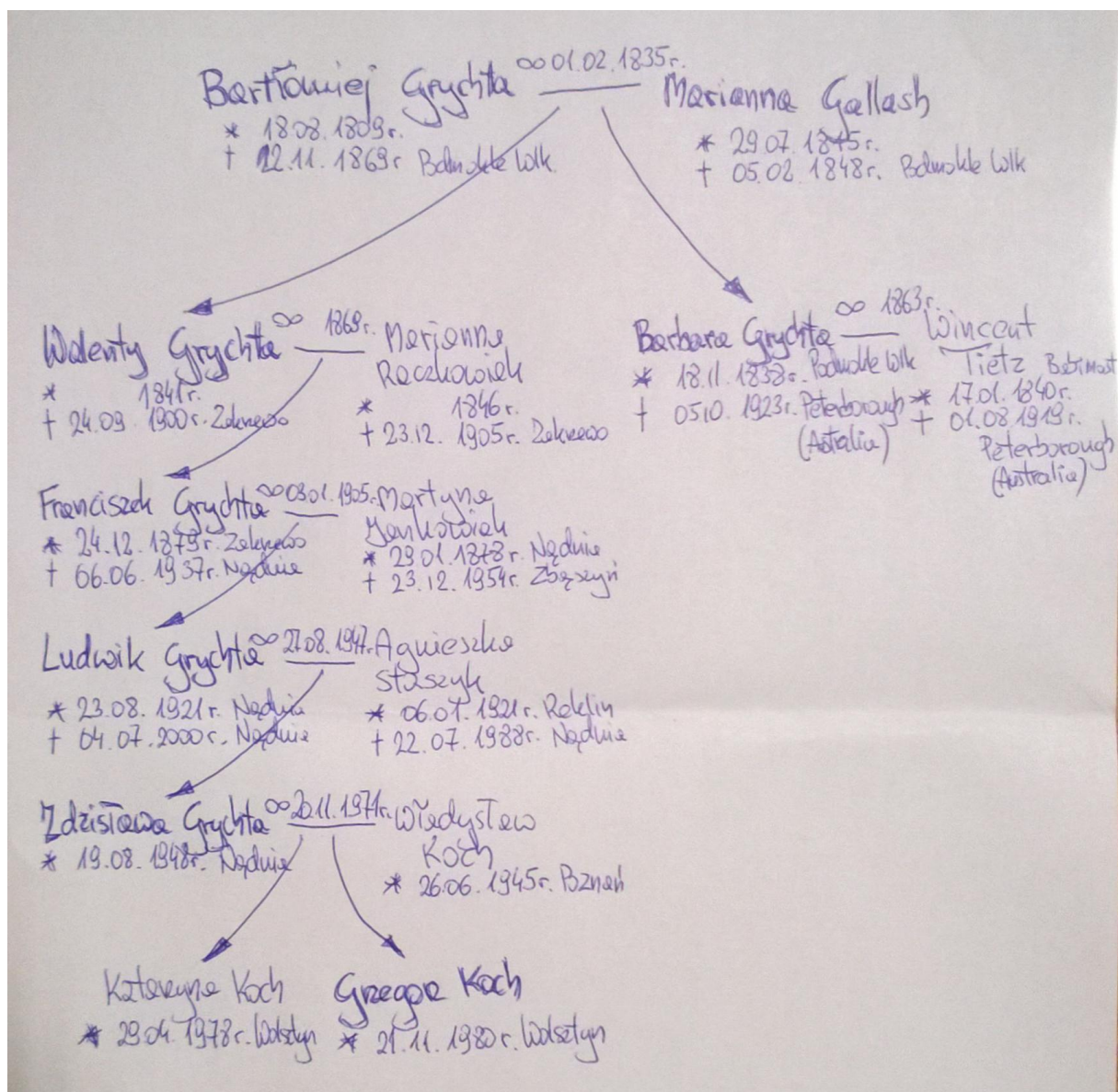
Grzegorz Koch

^

Barbara Grychta (1838 – 1923)

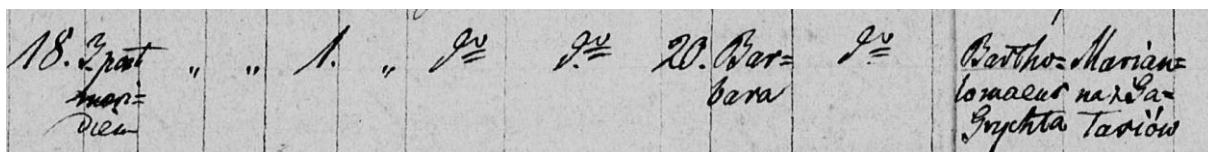

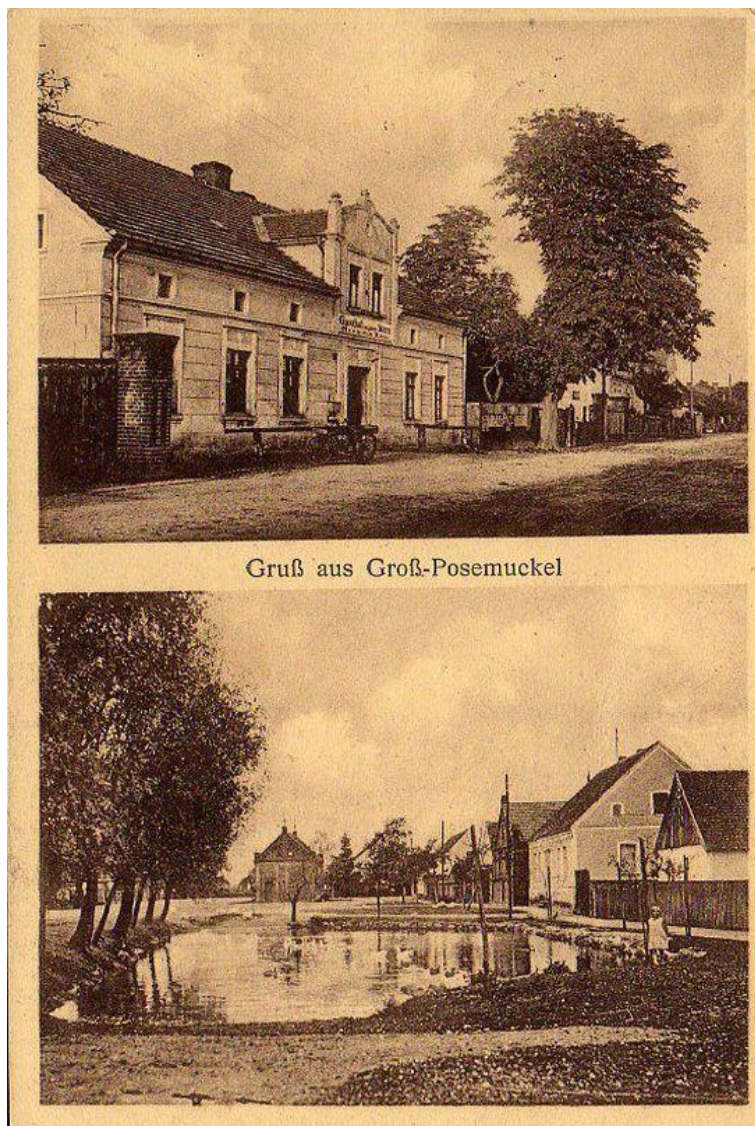
Rys: Zrzut ekranu drzewa genealogicznego – rodzeństwo Barbara i Walenty Grychtowie. Bartłomiej był dwukrotnie żonaty; miał szóstkę dzieci z drugiego małżeństwa, z których czworo zmarło w dzieciństwie (pozostała dwójka niepotwierdzona – brak aktów zgonu).

Co prawda pokrewieństwo pomiędzy mną a potomkami Barbary jest dość dalekie, nie zamierzałem również wgłębiać się w linie boczne rodu Grychta, to jednak fakt tak dalekiej emigracji w latach 70tych XIX wieku zaintrygował mnie. Więc troszkę poszperałem.

Krótko o Barbarze. Urodziła się 18 listopada 1838 roku w Podmoklach Wielkich, z rodziców Bartłomieja Grychty i Marianny z Gałasiów. Fragment aktu urodzenia:

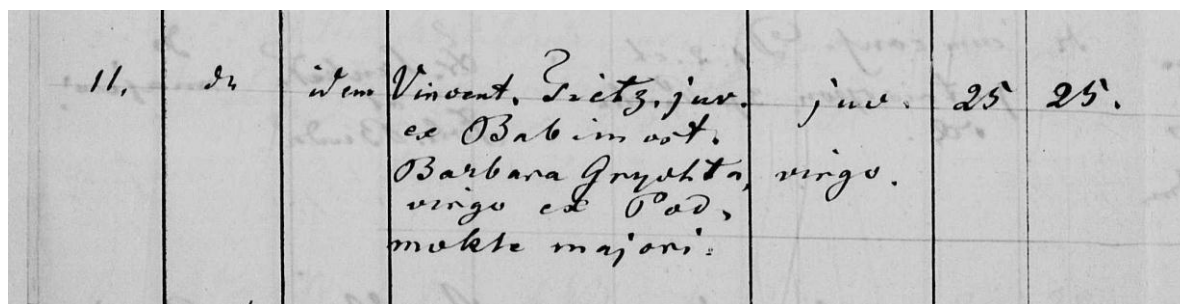

Rys. Podmokle Wielkie z na pocztówce z początku XX wieku; miejsce urodzenia Barbary Grychta

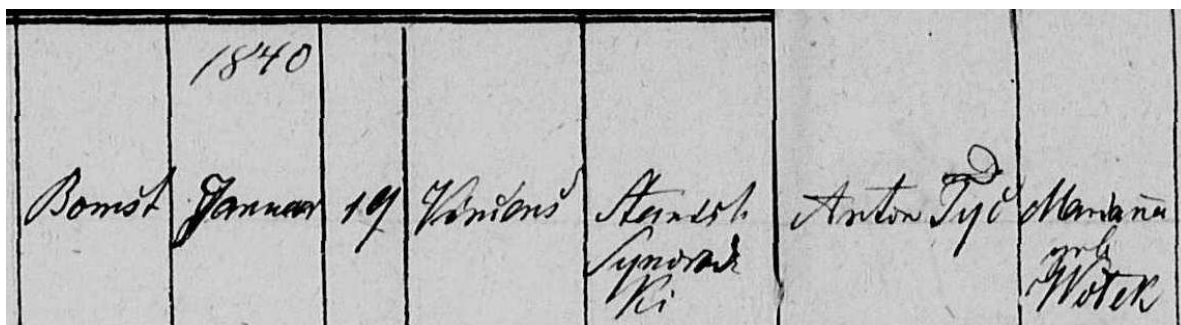
Warto zwrócić uwagę na fakt że w roku 1874 (kiedy wyemigrowali) oboje rodziców Barbary już nie żyło (prawdopodobnie żyła jej macocha, druga żona ojca Bartłomieja); żył jedynie jej brat Walenty z pierwszego małżeństwa ojca Bartłomieja (mój prapradziadek) oraz dwójka przyrodniego rodzeństwa z drugiego małżeństwa ojca (choć nie wiadomo w jakim wieku zmarli, brak aktów zgonu).

Barbara wyszła za mąż za Wincentego Tietz w roku 1863. Fragment aktu małżeństwa:

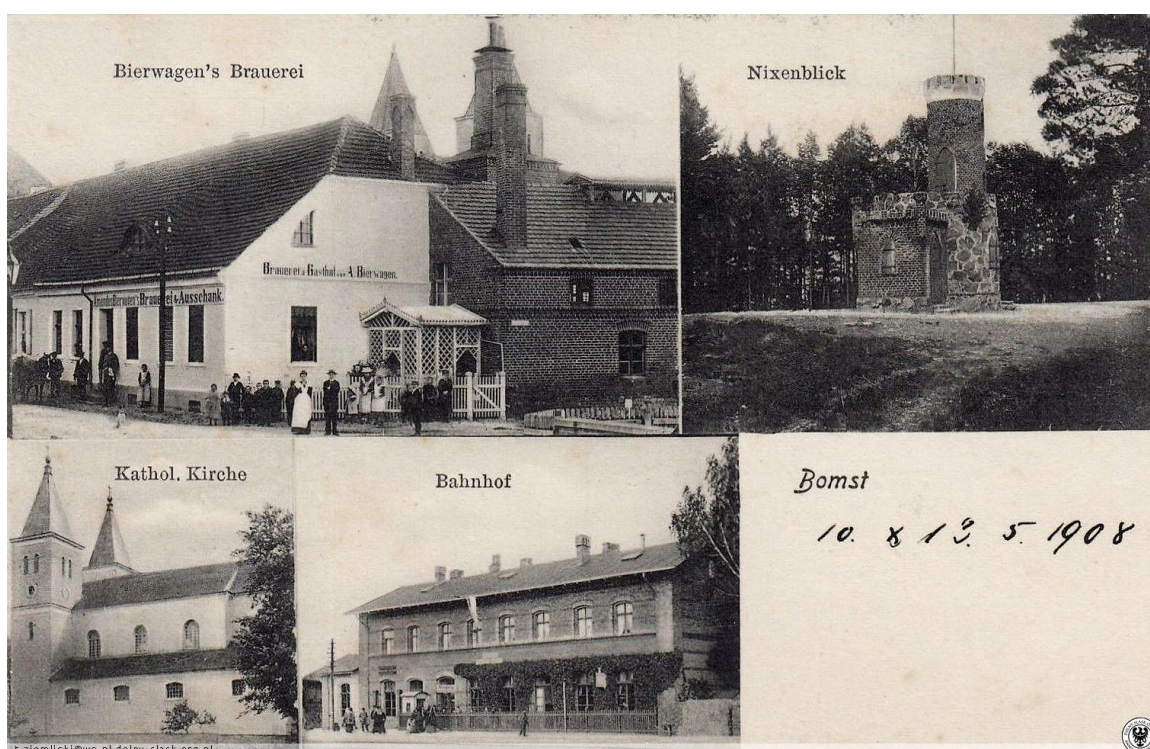

Rys: Akt małżeństwa nr 11 z roku 1863; parafia katolicka Babimost

Wincenty urodził się 17 stycznia 1840 roku w Babimostcie. Co ciekawe, według aktu urodzenia jego ojciec Antoni nosił nazwisko Tyc. Matką była Marianna Wołek. W tej rodzinie nazwiska Tyc/Tietz były stosowane zamiennie.

Rys: Akt urodzenia Wincentego Tietz; parafia katolicka Babimost; akt nr 1 z 1840 roku.

Rys: Babimost na pocztówce z 1908 roku; w lewym dolnym rogu kościół katolicki pod wezwaniem św. Wawrzyńca wybudowany w latach 1730 – 1740; miejsce ślubu Barbary z Wincentym.

Doliczyłem się dziewięciorga dzieci Barbary i Wincentego, z których troje zmarło przed pierwszym rokiem życia. Pięcioro dzieci urodziło się w Polsce:

Nikodem Franciszek	ur. 06.09.1865r Babimost; zm. 22.03.1849r Yangola Australia
Paulina	ur. 08.02.1868r Babimost; zm. 18.06.1868r Babimost
Jan	ur. 21.05.1869r Babimost; zm. 08.01.1956r Australia
Anna	ur. 29.06.1871r Babimost; zm. 24.07.1871r Babimost
Teresa	ur. 16.09.1873r Babimost; zm. 1961r Australia

Kolejne czworo dzieci Barbary i Wincentego urodziło się już w Australii:

Paweł	ur. 27.08.1876r Yongala, Australia; zm. 17.08.1946r Yongala Australia
Antoni	ur. 14.06.1880r Australia zm. 1881r Yongala Australia
Jadwiga	ur. 16.09.1881r Yongala, Australia zm. 28.10.1869r Australia
Balbina	ur. 16.03.1884r Dawson, Australia zm. 10.05.1971r Richmond, Australia

Birth Index

YEAR	SURNAME	GIVEN NAME	FATHER NAME	MOTHER NAME	DISTRICT	REG	FIND OUT MORE
1876	TIETZ	Paul	Vincent TIETZ	Barbara RICHTER	Frome	173/238	Find out more...
1878	TIETZ	William	Frank TIETZ	Isabella ROBINSON	Port Adelaide	200/93	Find out more...
1879	TIETZ	Jane Allen	Frank TIETZ	Isabella ROBERSON	Port Adelaide	229/119	Find out more...
1880	TIETZ	Antonie	Vincent TIETZ	Barbara GRICHTA	Clare	240/328	Find out more...
1881	TIETZ	Janet Robinson Pall	Frank TIETZ	Isabella ROBINSON	Port Adelaide	253/157	Find out more...
1881	TIETZ	Chadwick	Vincent TIETZ	Barbara GRIBTA	Frome	268/371	Find out more...

Rys: Internetowa wyszukiwarka aktów urodzenia w Australii Południowej wyświetla trójkę dzieci Wincenta i Barbary; nazwisko Grychta za każdym razem przekreślone i zapisane jako Richter, Grichta lub Gribta.
[\[https://www.genealogysa.org.au/index.php?option=com_search&Itemid=32\]](https://www.genealogysa.org.au/index.php?option=com_search&Itemid=32) dostęp 07.09.2017]

Barbara i Wincenty wyemigrowali z Polski w połowie roku 1874. Podróż trwała co najmniej pięć miesięcy, a wyjechali całą rodziną, czyli razem z trojgiem dzieci (Franciszek 9 lat, Jan 5 lat i Teresa – mniej niż rok!).

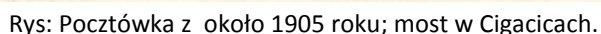
Podróż Babimost – Adelaide w Australii.

Dzięki poszukiwaniom w Internecie udało się ustalić że Barbara z rodziną podróżowała z Babimostu do Hamburga (prawdopodobnie łodzią rzeką Odrą i innymi do Hamburga), następnie statkiem „Capella” z Hamburga do Londynu, statkiem „Dinapore” z Londynu przez port Cape Town w obecnym RPA do portu Adelaide w Australii, skąd udali się w okolice miejscowości Peterborough.

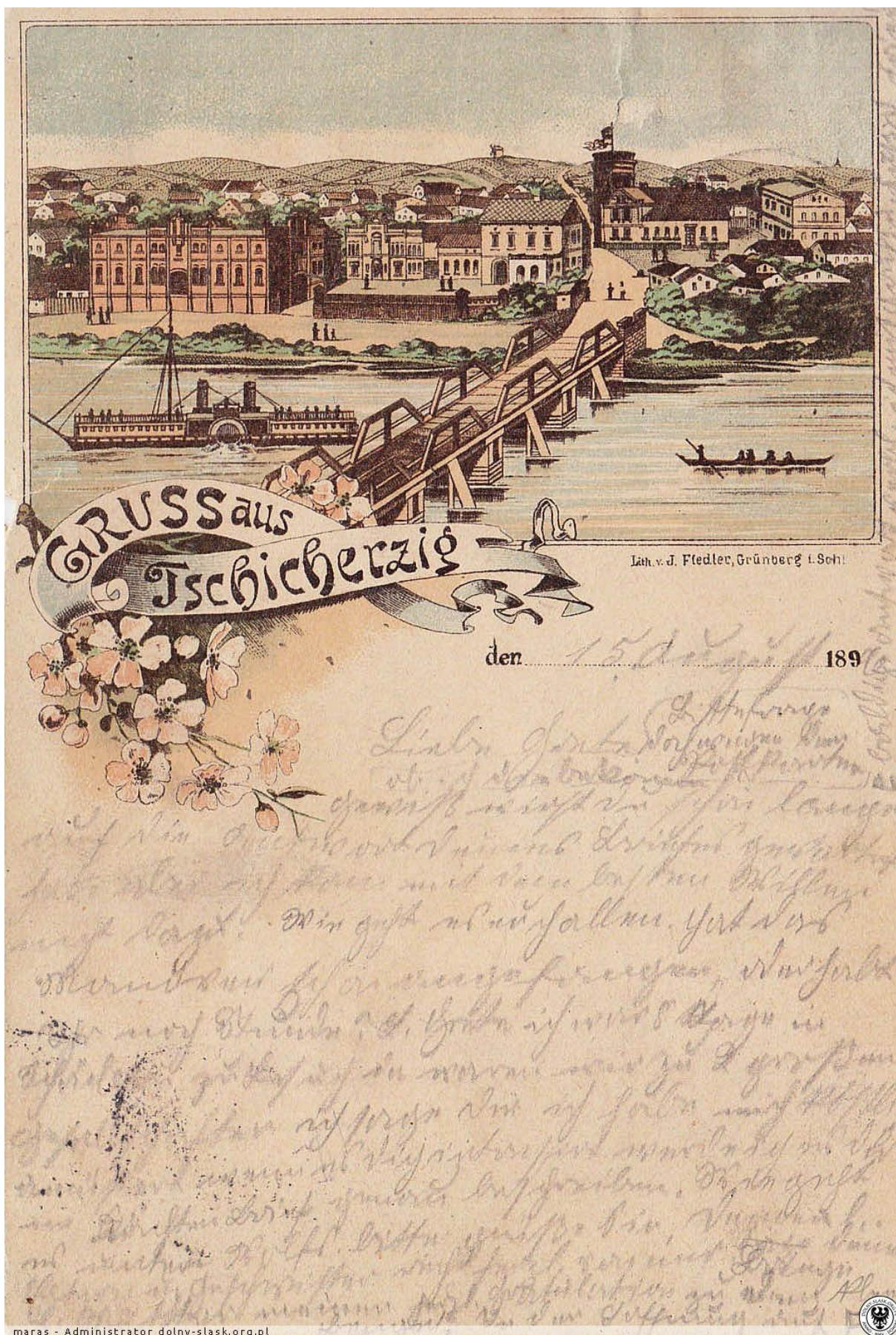
W latach 70 XIX wieku transportu kołowego i lotniczego oczywiście nie było, a kolej była raczej drogim środkiem transportu. Co prawda dworzec kolejowy w Babimostie został otwarty w 1870 roku, jednak wątpię by Barbara i Wincent przebyli trasę Babimost – Hamburg koleją. Bardziej popularnym środkiem transportu wśród emigrantów były statki rzeczne tzw. „odrzaki lub odraki (niem. Oderkahn)¹”.

¹ „Emigracja z pogranicza Brandenburgii, Śląska i Wielkopolski do Australii Południowej w latach 1838 – 1914”, Anitta Maksymowicz, Uniwersytet Zielonogórski, Zielona Góra 2011.

Najbliższym portem rzeczny na Odrze był port w Cigacicach, które wtedy nosiły nazwę Tschicherzig.

² Opis odraków pochodzi ze strony <http://lubuskie.regiopedia.pl/wiki/odrak-z-krosna-odrzenskiego> [dostęp 10 lipca 2017r].

maras - Administrator dolny-slask.org.pl

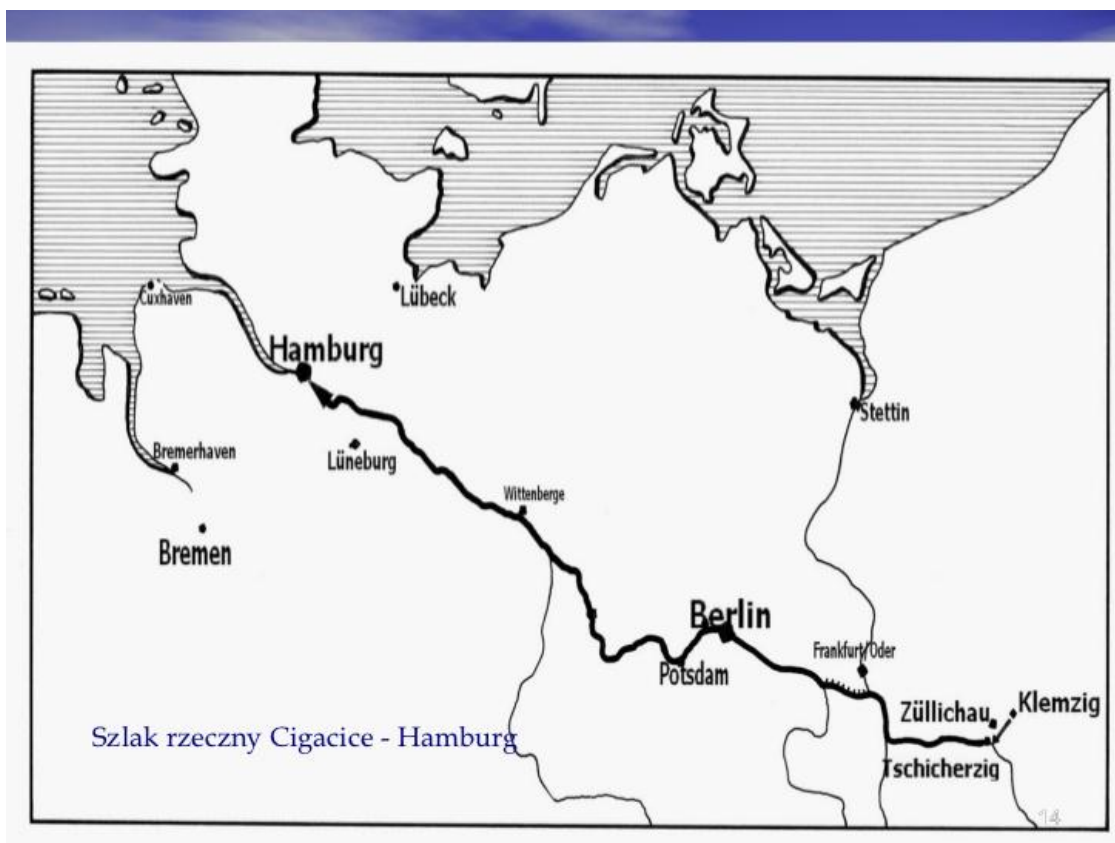
Rys: Pocztownka z roku 1897; most na Odrze w Cigacicach.

Rys: Pocztówka z lat 1920 – 1925; Cigacice na Odrę.

Rys: Port w Cigacicach; pocztówka z 1918 roku.

Rys: Szlak rzeczny Cigacice (Tschicherzig) – Hamburg.

Kolejnym etapem podróży był rejs z Hamburga do Londynu na statku Capella. Zachował się manifest pasażerski³ z listą pasażerów statku Capella z dnia 10 lipca 1874 roku. Barbarę zapisano jako Helena, oraz mocno zaniżono wiek obojgu małżonkom. Imiona i wiek dzieci też różnią się od rzeczywistych. Podobne różnice można zaobserwować przy pozostałych podróżnych, których można odnaleźć w aktach metrykalnych Babimostu.

Abgang des Schiffes, d. 9 Juli 1874.

N ^o .	Die zu einer Familie gehörenden Personen sind unter einander zu notiren und durch eine Klammer als zusammengehörig zu bezeichnen.		Geschlecht		Alter.	Bisheriger Wohnort.	Im Staate oder in der Provinz.	Bisheriger Stand oder Beruf.	Ziel der Auswanderung, Ort und Land ist anzugeben.	Zahl der Personen	Davon sind		
	Zuname.	Vorname.	männlich.	weiblich.							Erwachsene und Kinder über 10 Jahre	unter 10 Jahre	unter 1 Jahr
	1.	2.	3.	4.		5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
1.	Tietz	Vincent	M	29	Berest	Preußen	Landmann	Pol. Wdh.		1	1		
2.	do	Helene	F	24	do	do	do	do		1	1		
3.	do	Hermann	M	6	do	do	—	do		1		1	
4.	do	Franz	M	5	do	do	—	do		1		1	
5.	do	Marjane	F	3	do	do	—	do		1			1

Rys: Rodzina Tietz na manifeste pasażerskim statku Capella.

³ „Hamburg Passenger Lists, 1850 – 1934” na stronie www.ancestry.com [dostęp 16.02.2017]

487

Verzeichniss

487

der Personen, welche zur Auswanderung nach *Port Adelaide* via *London*
 durch Unterzeichnete engagirt sind und mit dem Dampfschiffe, *Capella*
 Capitain *Dicks* unter *Dutch* Flagge zunächst nach *London* befördert werden.

Abgang des Schiffes, d. *9 Juli* 1874.

N ^o .	Die zu einer Familie gehörenden Personen sind unter einander zu notiren und durch eine Klammer als zusammengehörig zu bezeichnen.		Geschlecht männlich. weiblich.	Alter.	Bisheriger Wohnort.	Im Staate oder in der Provinz.	Bisheriger Stand oder Beruf.	Ziel der Auswanderung, Ort und Land ist anzugeben.	Zahl der Personen	Davon sind		
	Zuname.	Vorname.								Erwachsene und Kinder über 10 Jahre	unter 10 Jahre	unter 1 Jahr
1	<i>Dick</i>	<i>Vincent</i>	M	29	<i>Bomst</i>	<i>Baylen</i>	<i>Landmann</i>	<i>Port Adelaide</i>	1	1		
2	<i>do</i>	<i>Helene</i>	F	21	<i>do</i>	<i>do</i>	<i>do</i>	<i>do</i>	1	1		
3	<i>do</i>	<i>Karman</i>	M	6	<i>do</i>	<i>do</i>	<i>do</i>	<i>do</i>	1		1	
4	<i>do</i>	<i>Frans</i>	M	5	<i>do</i>	<i>do</i>	<i>do</i>	<i>do</i>	1		1	
5	<i>do</i>	<i>Karoline</i>	F	34	<i>do</i>	<i>do</i>	<i>do</i>	<i>do</i>	1			1
6	<i>Jansen</i>	<i>Anna</i>	F	10	<i>do</i>	<i>do</i>	<i>do</i>	<i>do</i>	1	1		
7	<i>Prochodsky</i>	<i>Frans</i>	M	24	<i>do</i>	<i>do</i>	<i>Landmann</i>	<i>do</i>	1	1		
8	<i>Melech</i>	<i>Antoni</i>	M	26	<i>do</i>	<i>do</i>	<i>do</i>	<i>do</i>	1	1		
9	<i>do</i>	<i>Anna</i>	F	13	<i>do</i>	<i>do</i>	<i>do</i>	<i>do</i>	1	1		
10	<i>do</i>	<i>Edward</i>	M	4	<i>do</i>	<i>do</i>	<i>do</i>	<i>do</i>	1		1	
11	<i>do</i>	<i>Anton</i>	M	14	<i>do</i>	<i>do</i>	<i>do</i>	<i>do</i>	1			1
12	<i>Schulz</i>	<i>Johann</i>	M	24	<i>do</i>	<i>do</i>	<i>Landmann</i>	<i>do</i>	1	1		
13	<i>do</i>	<i>Francisca</i>	F	14	<i>do</i>	<i>do</i>	<i>do</i>	<i>do</i>	1	1		
14	<i>do</i>	<i>August</i>	M	6	<i>do</i>	<i>do</i>	<i>do</i>	<i>do</i>	1		1	
15	<i>Postera</i>	<i>Paul</i>	M	25	<i>do</i>	<i>do</i>	<i>Landmann</i>	<i>do</i>	1	1		
16	<i>Chindener</i>	<i>Wilhelm</i>	M	14	<i>Wilhelms</i>	<i>do</i>	<i>do</i>	<i>do</i>	1	1		
17	<i>do</i>	<i>Wilhelmine</i>	F	10	<i>do</i>	<i>do</i>	<i>do</i>	<i>do</i>	1	1		
18	<i>do</i>	<i>Johanna</i>	F	8	<i>do</i>	<i>do</i>	<i>do</i>	<i>do</i>	1		1	
19	<i>do</i>	<i>Karman</i>	M	6	<i>do</i>	<i>do</i>	<i>do</i>	<i>do</i>	1		1	
20	<i>do</i>	<i>Maria</i>	F	4	<i>do</i>	<i>do</i>	<i>do</i>	<i>do</i>	1		1	
21	<i>do</i>	<i>Wilhelm</i>	M	2	<i>do</i>	<i>do</i>	<i>do</i>	<i>do</i>	1		1	
22	<i>do</i>	<i>Wilhelmine</i>	F	34	<i>do</i>	<i>do</i>	<i>do</i>	<i>do</i>	1			1
23	<i>Konigsha</i>	<i>Anton</i>	M	32	<i>Bomst</i>	<i>do</i>	<i>Landmann</i>	<i>do</i>	1	1		
24	<i>do</i>	<i>Mariaanna</i>	F	36	<i>do</i>	<i>do</i>	<i>do</i>	<i>do</i>	1	1		
25	<i>do</i>	<i>Lozem</i>	M	14	<i>do</i>	<i>do</i>	<i>do</i>	<i>do</i>	1			1
26	<i>Tensen</i>	<i>Heinrich</i>	M	25	<i>Altena</i>	<i>Holsten</i>	<i>Landmann</i>	<i>do</i>	1	1		
									26	14	8	4

Ich erkläre hiedurch an Eides Statt, dass die vorstehenden Angaben nach meinem besten Wissen richtig sind, dass
 Wir mir bekannt, unter den in diesem Verzeichnisse aufgeführten Personen unsern sich keine befinden, deren Beförderung
 auch soviel uns bekannt, unter den in diesem Verzeichnisse aufgeführten Personen sich keine befinden, deren Beförderung
 verboten ist und dass wir mit dem oben genannten Schiffe auch solche Personen wissentlich nicht befördern will.
 wollen.

HAMBURG, d. *10 Juli* 1874.

Unterschrift des Expedienten:
August Behnen
W. Behnen

Rys: W nagłówku manifestu statku Capella wpisany został cel podróży pasażerów czyli Port Adelaide. Na tym etapie podróży z Hamburga do Londynu podróżowało łącznie 26 osób w większości z Babimostu (Bomst).

Wypis nazwisk z powyższego manifestu (26 pasażerów, z których 25 pochodziło z ówczesnych Prus):

Nazwisko	Imię	Wiek	Miejsce pochodzenia
Tietz	Vincent	29	Bomst (Babimost)
Tietz	Helene	29	Bomst
Tietz	Hermann	6	Bomst
Tietz	Franz	5	Bomst
Tietz	Hermine	3/4	Bomst
Janowska	Anna	18	Bomst
Trochelepsz	Anton	26	Bomst
Miloch	Anton	26	Bomst
Miloch	Anna	23	Bomst
Miloch	Eduard	4	Bomst
Miloch	Anton	1/4	Bomst
Schulz	Johann	28	Bomst
Schulz	Francisca	27	Bomst
Schulz	August	6	Bomst
Kostera	Paul	25	Bomst
Lindener	Wilhelm	29	Zullichau (Sulechów)
Lindener	Wilhelmine	26	Zullichau (Sulechów)
Lindener	Johanna	8	Zullichau (Sulechów)
Lindener	Hermann	6	Zullichau (Sulechów)
Lindener	Maria	4	Zullichau (Sulechów)
Lindener	Wilhelm	2	Zullichau (Sulechów)
Lindener	Wilhelmine	3/4	Zullichau (Sulechów)
Konopka	Leon	32	Bomst
Konopka	Marianna	36	Bomst
Konopka	Lorenz	3/4	Bomst
Jensen	Heinrich	25	Altona Holstein (obecnie dzielnica Hamburga)

Statek Capella należał do linii żeglugowej o nazwie *Friedrich Georg Schmidt*. Z informacji zawartych w manifestie wynika iż statkiem dowodził kapitan o nazwisku Dierks, a statek pływał pod banderą niemiecką. Typ statku określono jako *dampfshiff*, czyli statek parowy. Statek odpłynął z Hamburga w dniu 9 lipca 1874 roku.

Udało mi się znaleźć podstawowe informacje na temat tego statku w Internecie⁴:

Capella	1865	built by C. Mitchell & Co., Newcastle ex - Capella, 1881 taken over with fleet of Gebrüder Schiller & Co. (Mgr F.G. Schmidt), Hamburg, in HLL service, 1897 sold to Naviera Orientale, Pireaus, Greece renamed Byzantion, 1930 sold to Hellenic Coast Lines, 2nd December 1933 sunk in tow on way to the breakers.	826
---------	------	--	-----

Rys: Opis statku Capella ze strony <http://www.theshipslist.com/index.html> [dostęp 16.02.2017]

⁴ Strona internetowa <http://www.theshipslist.com/ships/lines/kirsten.shtml> [dostęp 16 lutego 2017]

TYNE BUILT SHIPS

A history of Tyne shipbuilders and the ships that they built

Home		Shipbuilders		Ships		River Views		About		Copyright		
Select Ship Name	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	XYZ

Name: CAPELLA
Type: Cargo Ship
Launched: 16/12/1865
Completed: 1867
Builder: C Mitchell & Co
Yard: Low Walker
Yard Number: 136
Dimensions: 781grt, 587nrt, 224.5 x 29.5 x 16.9ft
Engines: 2cyl (43 & 43 x 30ins), 120hp; (1876: C2cyl (29 & 52 x 30ins), 120hp)
Engines by: Thompson, Boyd & Co, Newcastle; (1876: Reiherstag Schiff & Masch Fabrik, Hamburg)
Propulsion: 1 x Screw
Construction: Iron
Reg Number: n/a
History:
1867 Schiller Brothers & Co, Hamburg
1881 A Kirsten, Hamburg
1897 Naviera Orientale (P Panteleon), Pireaus; renamed BYZANTION
1930 Hellenic Coast Lines, Pireaus
02/12/1933 Sank
Comments: 1876: Re-engined
02/12/1933: Sank in tow on way to the breakers

Rys: Stocznia Tyne z Newcastle; dane wybudowanego tam statku Capella

[strona <http://www.tynebuiltships.co.uk/C-Ships/capella1867.html> dostęp 06.07.2017]

Statek został zbudowany w 1867 roku (rozpoczęcie budowy 16 grudnia 1865r, ukończenie w 1867r) przez stocznnię C. Mitchel & Co. w Newcastle dla armatora *Gebrüder Schiller & Co. (Mgr F.G. Schmidt)* z Hamburga. W 1881 roku został przejęty przez firmę *Hamburg London Dampfschiffs Linie (HLL)*, a następnie został sprzedany w 1897 roku greckiemu armatorowi *Naviera Orientale* z Pireusu który zmienił jego nazwę na Byzantion. Ponownie został sprzedany w 1930 roku firmie *Hellenic Coast Lines*, by ostatecznie zatonać drugiego grudnia 1933 roku w czasie holowania na złom. Zaskakująca jest żywotność tego statku – 68 lat służby! W dzisiejszych czasach statki mające ponad 20 lat już uważane są za pływające wraki. Dla kontrastu warto wspomnieć że w 2016 roku zezłomowany został kontenerowiec *India Rickmers*, który zbudowany został w 2009 roku, czyli został wycofany z eksploatacji po zaledwie 7 latach pracy. A był to w pełni sprawny statek, zezłomowany z powodów jedynie ekonomicznych.

Długość statku Capella wynosiła 68.5 metra, wyporność 781 ton. Miał stalową konstrukcję i jedną śrubę. Napędzany był dwucylindrowym silnikiem o mocy 121 koni mechanicznych, wyprodukowanym przez firmę Thompson, Boyd & Co z Newcastle. W 1876 roku oryginalny silnik wymieniono na również dwucylindrowy i o podobnej mocy, wyprodukowany przez firmę Reiherstag Schiff & Masch Fabrik z Hamburga.

Kolejnym etapem podróży był rejs statkiem Dinapore z Londynu przez Cape Town w Afryce Południowej do Adelaide w Australii. Statek ten został zbudowany w 1863 roku dla armatora

McKinnon z Liverpoolu. Był to statek żaglowy typu bark o wyporności 1047 ton, ze stalowym kadłubem. Długość 62,6 metra, szerokość 10,3 metra i zanurzenie 6,7 metra. Statek zmieniał właścicieli kilkakrotnie. W lipcu 1874 roku został zakupiony przez Tomas Walls Stephens & Sons (Fenchurch Street) London.

Statek Dinapore wypłynął w swoją ostatnią podróż 12 marca 1890 roku z Middlesbrough w północno-wschodniej Anglii do Bahia Blanca w Argentynie. W czasie podróży wszedł na mieliznę 5 czerwca 1890 roku, pomiędzy Nichochea (Necochea) i Mar de Plata we wschodniej Argentynie⁵. Statek został opuszczony przez załogę. Z dwudziestu osób załogi utonęło sześciu, włącznie z kapitanem statku.

WRECK OF THE DINAPORE.—LOSS OF LIFE.
The barque Dinapore, 1047 tons, bound from Middlesboro' to Bahia, Blanca, went ashore on June 5, at Cape Corrientes, and became a total wreck. The Captain and five men were drowned, the remainder landing at Buenos Ayres. Later advices report that the sea was making a clean breach over the vessel, the stern having been completely washed away, and the hull being under water up to amidships. The names of the five men lost are, Kemp, Campbell, Payna, Long, and Sluter. The Dinapore came out to Sydney about 18 months ago with a general cargo from Liverpool, and went hence to Lyttelton, N.Z., to load wheat home. Captain Tidmarsh was then in command, but it is not known whether he was in the vessel when lost.

Rys. Notatka o zatonięciu statku Dinapore, zamieszczona w „The Sydney Morning Herald” z dnia 2 sierpnia 1890 roku.

Nie udało mi się dotrzeć do oryginalnego manifestu, jednak wypis listy pasażerów i przewożonego ładunku znajduje się na stronie <http://www.theshipslist.com/ships/australia/dinapore1874.shtml>⁶. Poniżej moje tłumaczenie:

Bark Dinapore, 1047 ton, Kapitan Fred. Texley, z Londynu 20ego lipca 1874r, przez Cape Town, 15 września, przyłynął do Port Adelaide, Australia Południowa w dniu 26 listopada 1874 roku. Był to 13 statek w roku 1874 z Anglii do Australii Południowej przewożący pasażerów pod kontrolą rządu (United Kingdom Assisted Passage regulation).

Towary przywiezione do Australii: 676 sztuk bali; 3322 sztuki skrzyń; 498 sztuk beczek/antałków; 43 sztuk pudeł; 5 tierces (nie wiem jak to przetłumaczyć, cukier i ryż tak wożono/pakowano); 4 arkusze (ale czego arkusze?); 212 pakunków; 55 sztuk beczulek; 1 truss (wiązanka, coś związanego); 617 sztuk beczek/baryłek; 6 whimkibles (kubły?); 408 piecyków obozowych (kuchni polowych); 433 przykryć/futerałów; 1 kuchenka; 9668 sztuk desek; 1 rolka/watek; 1 bough (konar?); 31 trunks (może to być zarówno kufer jak i konar/pień drzewa); 828 sztuk skrzynek; 63 sztuki pojemników na ciecze (jakiś zbiorniki); 12 kamieni; 42 hhds. (jakiś skrót); 10 sztuk beczek (ponownie beczka!!); 200 sztuk worków; 1635 bds; 2 butts (to też może być jakiś rodzaj beczki); 1 parcel samples (paczka próbek?); 6

⁵ Dokładne miejsce wejścia na mieliznę opisano w opracowaniu genealogicznym „A history of the Steel family os Silsden and Merseyside”, według której praktykantem na statku Dinapore w ostatnim jej rejsie był jeden z członków opisywanej rodziny Steel.

⁶ <http://www.theshipslist.com/ships/australia/dinapore1874.shtml> [dostęp 10 lipca 2017r.]

binders; 6 bearers; 20 arkuszy żelaznej blachy; 8 sztuk framugi drzwi; 622 sztuki prętów; 1 vice (możliwe że chodzi o imadło); 1 kowadło; 25 sztuk worków/toreb; 12 axle-drums (jakieś osie, może do wozu?); 3641 sztuk szyn; 172 skrzynie z rurami; 55 ton węgla; 53 sztuki kamieni szlifierskich⁷.

Lista odbiorców niektórych towarów przewiezionych z Londynu do Adelaide na statku Dinapore:

Dla A. Tilemann & Co. – 368 pakunków (różnorodne towary).

Dla J.G. Ramsay & Co. – 13 beczek Howard's P.N. shares i jedna skrzynia pługów/lemiesz;

Dla Good, Toms, & Co. – 13 pakunków wyrobów tekstylnych.

Dla A. Cunningham – 23 skrzynie z ceramiką, 5 skrzyń różnorodnych towarów.

Dla H. Steiner – jedna skrzynia wyrobów blaszanych?

Dla T. Johnson – 22 pakunki butów Swan and Bonnet, 12 do. Otto Hertz's German lasting?, 2 skrzynie szlifierek (lub czegoś oszlifowanego?).

Dla H.L. Vosz – 4 płyty/arkusze.

Dla A. Kauffmann – 12 beczek, 1 skrzynia.

Dla A. Simpson and Son – 100 skrzyń.

Dla Brown and Wood – 2 skrzynki.

Dla D. & J. Fowler – 235 pakunków.

Opis podróży

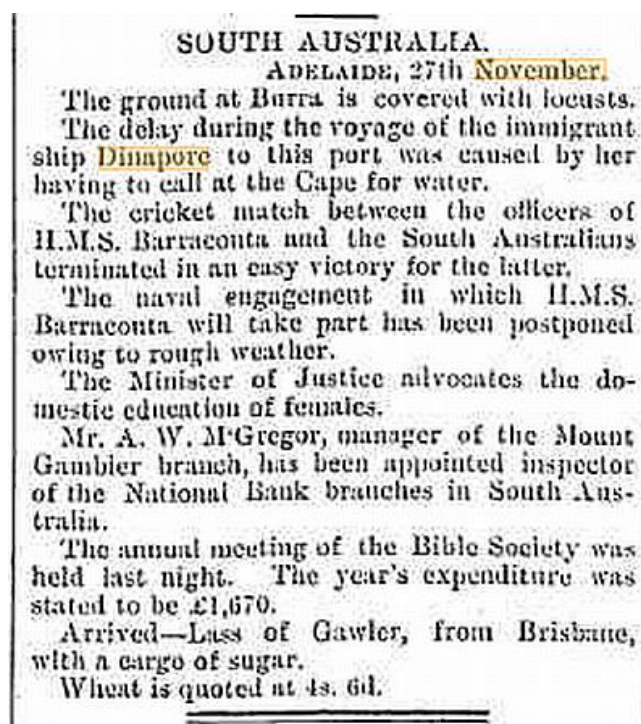
Statek Dinapore ostatecznie przyłynął, a jej wydłużony rejs należy tłumaczyć odkryciem przez kapitana w czasie podróży iż zbiorniki wody słodkiej przeciekają. Przeciek został zauważony gdy statek był już na półkuli południowej, w rejonie w którym można było wykorzystać silne wiatry zachodnie. Potrzeba posiadania wystarczających zapasów wody słodkiej to istotna sprawa która skłoniła kapitana do obrania kursu na Cape, a zejście z kursu spowodowało 30-dniowe opóźnienie.

Dinapore jest dobrze wyglądającym statkiem, choć noszącym ślady złej pogody, a jego pojawienie się w zasięgu wzroku w czwartek było powodem do głębokiej ulgi. Statek doświadczył przeciwnego wiatru w Kanale Angielskim, i minął półwysep Lizard⁸ 1-ego sierpnia. W czasie przejścia Zatoki Biskajskiej statek doświadczył słabego wiatru i silnej martwej fali, jednak wcześniej rozpoczął północno-zachodni odcinek podróży, i mimo słabego wiatru osiągnął równik 1-ego września na południku 22 stopni na zachód. Podróż przebiegała spokojnie aż do momentu gdy po sondowaniu zbiorników okazało się iż zapas wody słodkiej nie jest wystarczający na przejście oceaniczne na południowej półkuli. Na pozycji 33° S i 21° W obrano kurs na Cape. Po zmianie kursu statek napotkał przeciwny wiatr, kilka dni sztormował. 9-ego października statek przybył do Cape, i wyruszył ponownie 15-ego października. Wtedy napotkano kolejne trudności w drodze na południe. Bark napotkał silne wiatry z zachodu oraz boczne fale, które czasami przelewały się przez pokład. Takie warunki pogodowe utrzymywały się aż do minięcia Cape Leuwin. Z powodu wysokiej fali statek miał uszkodzone wyposażenie i utracił szalupę, oraz inne elementy pokładu. Gdy fala niszczyła kadłub, wiatr zerwał kilka żagli. 18 Nm od Kangaroo Island wiatr zaczął wiać ze wschodu, udaremniając ułożenie się na właściwym kursie, i aż do końca podróży konieczne było halsowanie.

⁷ bogactwo słownictwa wykorzystywanego do opisywania przewożonych towarów jest ogromne (np. kilka rodzajów beczek czy skrzyń, każdy rodzaj ma swoją nazwę), więc nie jestem w stanie tego dokładnie przetłumaczyć.

⁸ Najbardziej na południe wysunięty ląd w Anglii.

Kapitan statku ma doświadczenie na wodach kolonialnych, chociaż nigdy nie był wcześniej w Adelaide. Jak tylko statek został bezpiecznie zacumowany, kapitan zszedł na ląd aby spotkać się ze swym agentem. Emigranci na statku, oceniając na pierwszy rzut oka, są porządnymi ludźmi, w większości są narodowości niemieckiej, którzy przybyli aby dołączyć do swych przyjaciół. Nie było chorób czy zgonów na statku, urodziło się jedno dziecko [??? W spisie pasażerów nie ma nic o urodzeniu się dziecka; być może pasażerka z niemowlęciem na ręku została uznana za matkę która urodziła w czasie rejsu?]. Zaplanowana została inspekcja statku w porcie przez doktora Duncan, na którą statek zostanie przyholowany w piątek rano. Statek Dinapore jest całkiem eleganckim statkiem, który w sprzyjających okolicznościach odbył by swą podróż bez problemów.⁹

Rys: Notatka z australijskiej gazety „Bendigo Advertiser” z dnia 28 listopada 1874 roku: *The delay during the voyage of the immigrant ship Dinapore to this port was caused by her having to call at the Cape for water* – opóźnienie w podróży statku z imigrantami Dinapore do tego portu [czyli Adelaide] było spowodowane potrzebą zawinięcia do Cape po wodę.

⁹ The South Australian Register datowany 27.11.1874r (opublikowany w Internecie na stronie: <http://www.theshipslist.com/ships/australia/dinapore1874.shtml> [dostęp: 14.09.2017])

IMMIGRANTS PER DINAPORE.

The following is a list of immigrants—including seven English and 29 Germans—per Dinapore, which left the London Docks on July 20, and may be expected at Port Adelaide about the 8th of October:—

Duberko, Julius, 21 years; Franckel, Anna, 21; Theodore, 23; Jens, Ernst; Janowska, Anna, 20; Kostera, Paul, 20; Kanopka, Leon, 32; Marianna, 34; Lorenz, infant; Lindner, John, 42, Anna 42, Fred. 11, Johanna 8, Ernestine 6, Eleanor 4, Carl 2, Auguste 14; Miloch, Anton, 28, Theresia 24, Nicodemus 2; Schultz, Johann, 40, Balbina 30, Anton 8; Fietz, Vincent, 34, Barbara 34, Franz 8, Johann 5, Theresia, infant; Trochelopski, Franz, 26; Besfoed, Jas., 28, Sarah 35; Crosby, Chas. W., 20; Howiss, John 34, Sarah 36; Steer, William, 20; Smith John, 22.

Summary.—Married couples, 7; single men, 8; single women, 3; children under 12 years—boys, 5; girls, 4; infants, 2. Total, 36 souls, equal to 29½ statute adults.

Classification.—Agricultural labourers, 8; servants, 2; hatmaker, 1; grocer's assistant, 1; miners, 2; cabinetmaker, 1; shepherds, 2; engine-driver, 1; iron-moulder, 1.

Rys: Lista pasażerów statku Dinapore opublikowana w „*Evening Journal*” w dniu 25 września 1874 roku, czyli jeszcze przed przyłynięciem statku do Australii; nazwisko Tietz przekręcono na Fietz.

PASSENGERS FOR ADELAIDE.

Per **DINAPORE**—Dr. Gibson, Isaac Thrush, Francis Car Thrush, Charles Crosby, Theodore Frankel, Anna Frankel, Anna Janowska, Ernst Jens, Paul Kostera, Leon Konopka, Marianna Konopka, Loreisz Konopka, Johann Lindnee, Anna Lindnee, Auguste Lindnee, Fried Lindnee, Johanne Lindnee, Conestine Lindnee, Elanore Lindnee, Carl Lindnee, Antin Miloch, Theresia Miloch, Nicodemus Miloch, V. **Tietz**, Barbaro **Tietz**, Franz **Tietz**, Johann **Tietz**, Theresia **Tietz**, Franz Trochelopskie, Johann Schultz, Balbina Schultz, Anton Schultz, James Berford, Sarah Berford, John Howiss, Sarah Howiss, William Sker, John Smith, and Dubberke.

Rys: Lista pasażerów na statku Dinapore, opublikowana w „*South Australian Register*” w dniu 21 września 1874r.

Lista nazwisk z manifestu statku Dinapore (36 pasażerów, z których 28 zostało określonych jako pochodzących z Niemiec):

Nazwisko	Imię	Wiek	Zawód	Pochodzenie
Besford	James	28	Górnik	Anglia
	Sarah	35		
Kanopka	Lenton/Leon	32	Rolnik	Niemcy
	Marianna (Weyman)	34		
	Lawrence			
Linder	John	42	Rolnik	Niemcy
	Anna	42		
	Friedrich	11		
	Johanna	8		
	F.	6		
	Eleanor	4		
	Carl	2		
	August	14		
Howiss	John	34	Owczarz	Anglia
	Sarah	36		
Miloch	Anton	28	Rolnik	Niemcy
	Theresa (Troheleprey)	24		
	Nicodemis	2		
Schultz	Johann	40	Rolnik	Niemcy
	Balbina	30		
	Anton	8		
Tietz	Vincent	34	Rolnik	Niemcy
	Bulbina (Richter)	34		
	Franz	8		
	Johann	5		
	Therizia	niemowlę		
Crosby	Charles Wiliam	20	Cieśla	Anglia
Dubberke	Julius	21	Rolnik	Anglia
Janowsky	Anna	20		Niemcy
Jens	Ernst	17	Pomocnik sklepowy	Niemcy
Kostera	Paul	20	Rolnik	Niemcy
Smith	John	22	Hutnik	Anglia
Steer	William	20	Operator silnika	Anglia
Trauckel	Anna	28	Służąca	Niemcy
Trauckel	Theodor	35	Kapelusznik	Niemcy
Trochelepszy	Franz/Francis	26	Rolnik	Niemcy

Warto porównać powyższą listę nazwisk pasażerów Dinapore i listą pasażerów statku Capella. Wszyscy pasażerowie z Capella kontynuowali swoją podróż na Dinapore, kilkoro nowych dołączyło w Londynie. Krótko mówiąc – wycieczka zorganizowana spod Babimostu do Australii.

SOUTH AUSTRALIA.
ADELAIDE, November 26th.
 A London telegram received yesterday states that Mr John Gowling, emigration lecturer, died in England from colic, after thirteen days' illness.
 The nominations for municipal elections were held to-day.
 The **Dinapore** has arrived with immigrants.
 Two thousand tons of new flour, for delivery during the next six months, have been sold at prices varying from £10 3s. to £11 2s. 6d. New wheat 4s. 6d. Corn-sacks have been sold at 11s. 3d.

Rys: Notatka z czasopisma "Ovens and Murray Advertiser", wydanie z dnia 1 grudnia 1874 roku: The Dinapore has arrived with immigrants – statek Dinapore przyłynął z imigrantami.

Rys: Ulica Hindley w Adelaide (na pierwszym planie Teatr Królewski i hotel) sfotografowana w październiku 1874 roku, miesiąc przed przybyciem Barbary i Wincenta do portu w Adelaide¹⁰.

¹⁰ https://www.flickr.com/photos/state_library_south_australia/8671541728 [dostęp 01.10.2017]

Rys: Port Adelaide w roku około 1872, statek w centrum to *Southern Belle*, zbudowany w 1862 roku statek wielkością przypomina statek *Dinapore*¹¹

Rys: Port Adelaide; fotografia z roku około 1905; statek w centrum to *Southern Belle*.¹²

¹¹ <http://collections.slsa.sa.gov.au/resource/PRG+1373/38/36> [dostęp 10 wrzesień 2017]

¹² <http://collections.slsa.sa.gov.au/resource/B+7719> [dostęp 10 wrzesień 2017]

Życie na emigracji w Australii.

Po przybyciu do Australii rodzina Tietz osiedliła się w okolicy miejscowości Petersborough (Australia Południowa), około 260 kilometrów na północ od Adelaide. Wincent miał również farmę niedaleko Dawson. Po przejściu na emeryturę ostatecznie osiedlili się w miasteczku Petersborough¹³.

Rys: Miasteczko Peterborough w stanie Australia Południowa.¹⁴

¹³ Ciekawostka z czasów współczesnych: obecnie rzeźnia zlokalizowana w Peterborough jest jedną z dwóch w całej Australii, w której przetwarza się mięso końskie i wielbłądzie w celach spożywczych, i eksportuje je na cały świat (<http://samex.com.au/associate-companies/samex-peterborough> dostęp: 11.09.2017).

¹⁴ <https://australianabattoirs.wordpress.com/2014/07/04/peterborough/> [dostęp: 11.09.2017].

Rys: Otwarcie ratusza w Peterborough 22 listopada 1894 roku.¹⁵

Rys: Zbiory zboża w okolicy Petersborough, zdjęcie z około 1908 roku.¹⁶

¹⁵ <http://collections.slsa.sa.gov.au/resource/B+24507> [dostęp 10 września 2017r]

¹⁶ <http://collections.slsa.sa.gov.au/resource/B+27657> [dostęp 10 września 2017r]

Najwięcej faktów z życia Barbary Grychty i jej męża Wincenta Tietza możemy się dowiedzieć z nekrologów drukowanych w miejscowej prasie. Wincent Tietz zmarł we wczesnych godzinach rannych 1 sierpnia 1919 roku, nekrolog ukazał się tego samego dnia (piątek) w gazecie „*The Times and Northern Advertiser*”. Tłumaczenie nekrologu:

„Stary mieszkaniiec w osobie Pana Wincenta Tietz, zmarł w wieku 79 i pół lat, w swoim mieszkaniu przy ulicy Kitchener Street, Peterborough, we wczesnych godzinach dzisiejszego poranka (piątek). Zmarły urodził się w Poznaniu, Niemcy Polska, przybył do Australii Południowej w 1874 roku i osiedlił się w okolicy Peterborough w następnym roku. W 1881 roku wziął ziemię w pobliżu Dawson; po 16 latach przeniósł się do Clare, zakończył swoją pracę na farmie i osiedlił się w Petersborough w 1903 roku. Był bardzo silny i aktywny aż do czasu gdy jakieś dwa miesiące temu choroba przykuła go do łóżka. Pozostawił wdowę i sześcioro dzieci: syn Frank (Yongala), syn John (Adelaide), syn Paul (Peterborough), córka P.J. Byrnes (Torrensville), córka F. Watson (Tokia, N.S.W.), córka Konopka (Penwortham); oraz 18 wnuków. Pogrzeb odbędzie się jutro (sobota) o godzinie trzeciej.”

An old resident, in the person of Mr. Vincent Tietz, died, at the age of 79½ years, at his residence, Kitchener Street, Peterborough, in the early hours this morning (Friday). Decased, who was born at Posen, German Poland, landed in South Australia in 1874 and settled in the vicinity of Peterborough the following year. In 1881 he took up land near Dawson; after 16 years there he removed to Clare, retiring from farming and settling in Peterborough in 1903. He was very strong and active up till the time he took to his bed some two months ago. He leaves a widow and six children—Frank (Yongala), John (Adelaide), Paul (Peterborough), Mrs. P. J. Byrnes (Torrensville), Mrs. F. Watson (Tokia, N.S.W.), Mrs. Konopka (Penwortham) — and 18 grand children. The funeral will take place to-morrow (Saturday) at 3 o'clock.

Rys: Nekrolog Wincenta Tietz zamieszczony w gazecie „*The Times and Northern Advertiser*” w dniu 1 sierpnia 1919 roku.

Rys: Ul Kitchener w Peterborough współcześnie, zdjęcie z Google Street View
[\[https://street360.net/australia/victoria/peterborough.php\]](https://street360.net/australia/victoria/peterborough.php) dostęp 24.09.2017].

Kolejny nekrolog zamieszczony w gazecie „The Jurnal” 19 sierpnia 1919 roku:

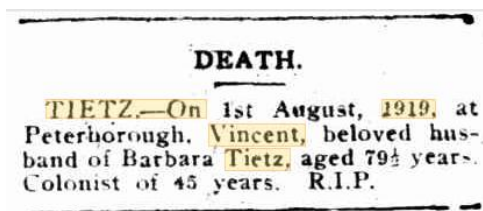
„Nasz korespondent z Peterborough pisze: w Peterborough zmarł w piątek stary kolonista w osobie Wincenta Tietz. Zmarły miał 79 lat i urodził się w Niemczech / Polsce. Przybył do Australii w 1874 roku i osiedlił się w Clare. Pozostał tam przez 12 miesięcy a następnie przeniósł się w okolice Peterborough w roku 1875, i dalej zajmował się rolnictwem aż do przejścia na emeryturę jakieś 12 lat temu. Po tym osiadł w mieście [czyli Peterborough]. Pozostawił wdowę, trzech synów oraz trzy córki, ich imiona: J. Tietz (Adelaide), F.N. (Yongala), and Paul (z Peterborough), i panie P.J. Byrnes (Torrensville), F. Watson (Tooka, N.S.W.), i M.B. Konopka (Panwortham).

Our Peterborough correspondent writes:
 —The death occurred at Peterborough on Friday of an old colonist in the person of Mr. Vincent Tietz. The deceased who was 79 years of age, was born in German-Poland. He came to this State in 1874, and went to Clare. He stayed there for 12 months, and then removed to the Peterborough district in 1875, and carried on farming till he retired about 12 years ago. He then resided in the town. He has left a widow, three sons, and three daughters, namely, Messrs. J. Tietz (Adelaide), F. N. (Yongala), and Paul (of Peterborough), and Mesdames P. J. Byrnes (Torrensville), F. Watson (Tooka, N.S.W.), and M. B. Knupka (Panwortham).

Rys: Nekrolog zamieszczony w „The Jurnal” w dniu 2 sierpnia 1919 roku.

Kolejna notatka zamieszczona w „The Times and Northern Advertiser”:

„Zgon. TIETZ – w dniu 1ego sierpnia 1919 roku, w Peterborough. Wincent, ukochany mąż Barbary Tietz, w wieku 79 i pół lat. Kolonista od 45 lat. Spoczywaj w pokoju.”

Rys: Nekrolog zamieszczony w gazecie „The Times and Northern Advertiser”, wydanie z dnia 8 sierpnia 1919 roku.

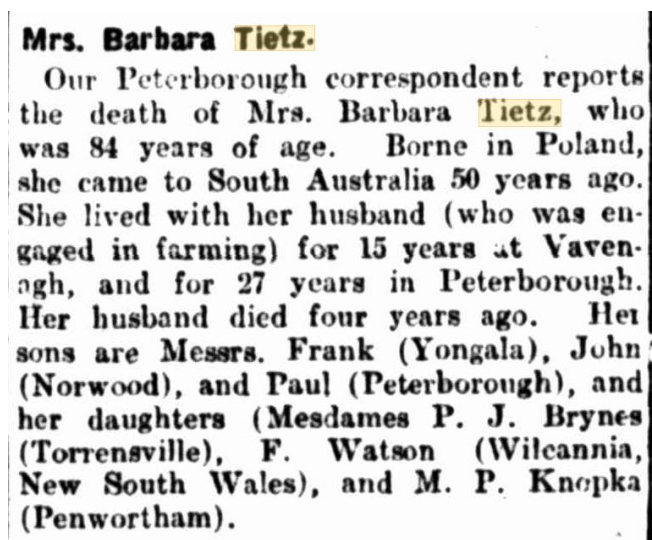
Taką samą w treści notatkę zamieszczono w gazecie „Southern Cross” 8 sierpnia 1919 roku:

TIETZ.—On the 1st August, 1919, at Peterborough, Vincent, beloved husband of Barbara Tietz, aged 79½ years. Colonist 45 years. R.I.P.

Rys: Nekrolog zamieszczony w „Southern Cross” w dniu 8 sierpnia 1919 roku.

Barbara Grychta zmarła cztery lata po mężu, 5 października 1923 roku. Nekrolog ukazał się ponad tydzień później, 13 października, w gazecie „Observer”. Poniżej tłumaczenie nekrologu:

„Pani Barbara Tietz. Nasz korespondent z Peterborough donosi o śmierci pani Barbary Tietz, w wieku 84 lat. Urodzona w Polsce, przybyła do Australii Południowej 50 lat temu. Wraz ze swym mężem (który zajmował się rolnictwem) przez 15 lat żyła w Vavenagh, i przez 27 lat w Peterborough. Jej mąż zmarł cztery lata wcześniej. Jej synowie to Frank (Yongala), John (Norwood), i Paul (Peterborough), i jej córki to P.J. Brynes (Torrensville), F. Watson (Wileannia, New South Wales), i M.P. Konopka (Penwortham).”

Bardzo obszerny nekrolog ukazał się w gazecie „The Times and Northern Advertiser” w wydaniu z dnia 12 października 1923 roku:

Kolejne ogniwo łączące nas z pionierami obwodu Petersborough zostało zerwane wraz ze śmiercią Barbary Tietz, wdowy po Wincencie Tietz, która zmarła w piątek w Peterborough w dojrzałym wieku 84 lat i jedenastu miesięcy. Zmarła urodziła się w prowincji poznańskiej, w Niemczech, i przybyła do Australii Południowej w 1874 roku i w roku 1875 wzięła ziemię w pobliżu Peterborough (w sąsiedztwie farmy Cochrane). W 1881 roku przenieśli się do Dawson i z powodzeniem prowadzili gospodarstwo rolne. W 1897 roku przenieśli się do Sevenhills i w 1904 roku oboje zrezygnowali z pracy na roli i powrócili do miasteczka Peterborough gdzie pozostali aż do swojego końca. Pan Tietz zmarł w sierpniu 1919 roku. Pozostały trzy córki (P.J. Byrness, Torrensville; F.A. Watson, Topar, N.S.W.; B. Konopke, Penworthan) oraz trzech synów (Frank, Yongala; John, Norwood; i Paul, Peterborough). Uroczystości pogrzebowe, na które przybyło wielu ludzi, odbyły się w sobotę popołudniu, ciało spoczęło na cmentarzu miasteczka Peterborough. Nabożeństwo nad grobem odprawił ojciec E. Ryan.

Passing.

Another link in the pioneers of the Peterborough district has been broken by the death of Barbara Teitz, relict of the late Vincent Teitz, who died at Peterborough on Friday, at the ripe old age of 84 years and 11 months. Deceased was born at Province Posen, Germany, and came to South Australia in 1874 and in 1875 took up land near Peterborough (adjoining Cochrane's farm). In 1881 they moved to Dawson and successfully followed farming pursuits. In 1897 they went to Sevenhills and in 1904 the couple retired from active work and returned to Peterborough, where they remained until their end. Mr. Tietz died in August 1919. There are three daughters (Mrs. P. J. Byrnes, Torrensville; Mrs. F. A. Watson, Topar, N.S.W.; Mrs. B. Konopke, Penworthan) and three sons (Messrs. Frank, Yongala; John, Norwood; and Paul, Peterborough). The funeral, which was largely attended, took place on Saturday afternoon, the remains being laid to rest in the Peterborough cemetery. The Rev. Father E. Ryan officiated at the graveside.

Rys. Nekrolog wydrukowany w „The Times and Northern Advertiser” w dniu 12 października 1923 roku.

Z kolei w gazecie Chronicle z dnia 3 listopada 1923 roku zostaje wspomniana Barbara Tietz przy okazji zabezpieczenia (potwierdzenia?) spadku w wysokości 600 funtów.

The Mercantile Trade Protection Association reports that probate has been granted in respect to the following estates, the amount stated being gross value in each case:—August Hermann Paul Bottroff, of Mannum, £2,150; James Crowley, Saltia, £1,935; William Davidson, Gawler South, £2,800; Charley Day, Nairne, £3,500; Thomas Kemp, Firie, £1,500; Adolph Oscar Lenger, Mannum, £3,000; Duncan McCauley, Glencoe, £1,350; Carl Franz Gustav Heinrich Muller, Royston Park, £4,100; John Oliver, Lewiston, £8,500; Percy Gidley Pring, Sydney, £965; Barbara Tietz, Peterborough, £600; James Unsworth, Black Forest, £600. Letters of Administration:—Sarah Adlam, Prospect, £620; Elizabeth Berry, Beverley, £1,200; Frederick Augustus D'Arenberg, Adelaide, £8,000; Peter Flaherty, Wolsley, £500; Albert Ernest Haag, Goodwood, £600; David Hunter, Kilkenny, £725.

Rys: Barbara Tietz wzmiankowana w gazecie „Chronicle” z dnia 3 listopada 1923 roku.

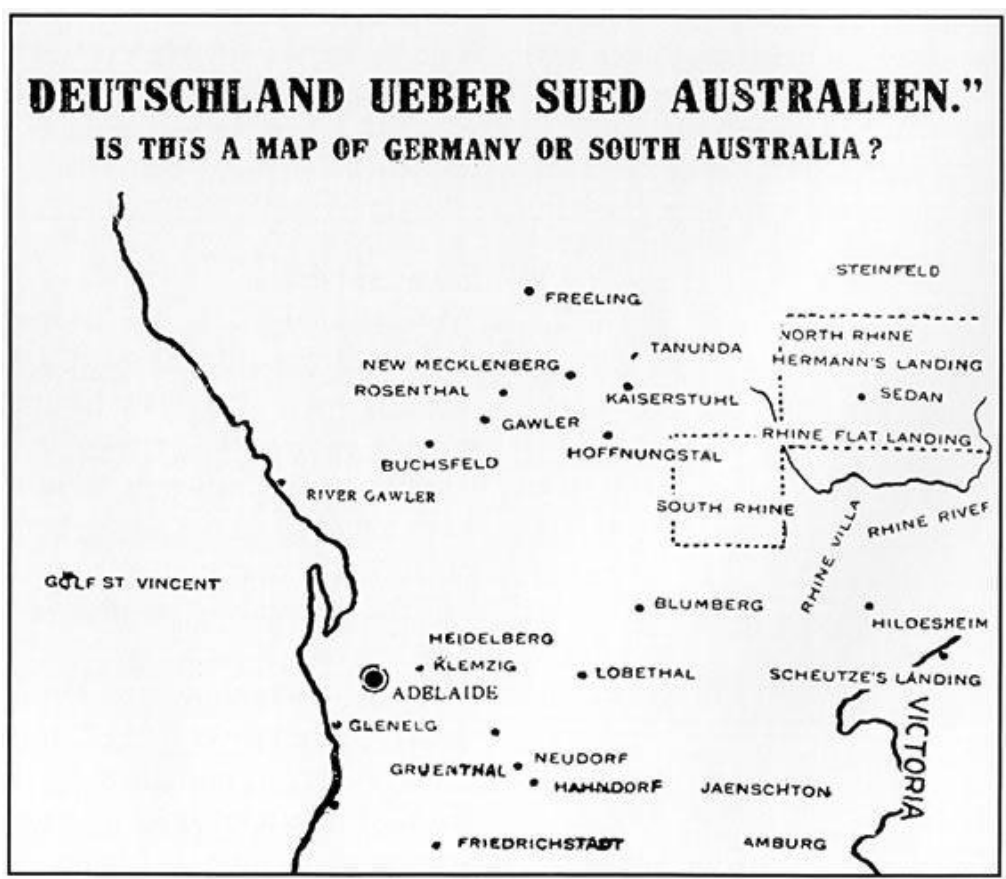

Rys. Nagrobek Wincenta i Barbary Tietz na cmentarzu w Peterborough¹⁷.

¹⁷ www.familienarchiv-papsdorf.de/pgv/individual.php?pid=1270&ged=peterborough.ged

Ciekawym wątkiem emigracji do Australii jest proces naturalizacji osadników (przyznawania obywatelstwa), szczególnie tych pochodzących z Niemiec lub ich potomków. Ponieważ Australia była kolonią brytyjską, Brytyjczycy uważali kulturę niemiecką za zagrożenie dla brytyjskości kolonii. Z tego powodu istniał dystans wobec Niemców, który nasilił się szczególnie w czasie I Wojny Światowej. Australia jako dominium Wielkiej Brytanii była po stronie Ententy. Obywatele o niemieckich korzeniach zostali uznani jako *enemy aliens*, czyli *wrody cudzoziemcy*. Obywateli niemieckiego pochodzenia spotkał szereg szykan, zamykano niemieckie szkoły i kluby, rozwiązywano organizacje, zakazano nauczania języka niemieckiego, wielu internowano.

W roku 1914 wszedł w życie *War Precautions Act*, dający rządowi Australii moc wprowadzania regulacji dotyczących wszystkiego co związane w wysiłkiem wojennym kraju. Na podstawie tego aktu obywatele australijscy, mający rodziców bądź dziadków Niemców, musieli się meldować na policji, nie wolno im było kupować ani dzierżawić ziemi, musieli przekazać wszystkie swoje udziały na rzecz państwa, w od 1917 roku mniejszości niemieckiej odebrano prawa wyborcze¹⁸.

Rys: Ilustracja z australijskiej prasy¹⁹ z roku 1916 pod tytułem: Czy to jest mapa Niemiec czy Australii Południowej?; niemieckobrzmiące nazwy miejscowości w Australii Południowej zostały zmienione na angielskie w 1917 roku (np. Petersberg na Peterborough).

¹⁸ Anitta Maksymowicz Emigracja z pogranicza...; Uniwersytet Zielonogórski; Zielona Góra 2011; s. 231.

¹⁹ „Sydney Mirror” 17.06.1916

Ponieważ Polski nie było na mapie świata w XIX wieku, to emigrantów pochodzących z terenów obecnie polskich postrzegano jako Niemców (a pewnie Ci żyjący na ówczesnym pograniczu obu narodów posługiwali się zarówno językiem polskim jak i niemieckim). Nie inaczej było w przypadku rodziny Barbary Grychty i Wincenta Tietz. W Internecie dostępne są materiały związane z naturalizacją dzieci Barbary i Wincenta: Jana (John 1869 – 1956), Franciszka (Franz Nikodem 1865 – 1949) oraz żony Jana, Cecylii (Mary Cecilla Wisniewski 1879 – 1846).

MEMORIAL BY AN ALIEN FOR NATURALIZATION UNDER ACTS No. 5 OF 1864,
No. 489 OF 1890, AND No. 616 OF 1895.

South Australia.

To His Excellency the Governor of South Australia.

THE MEMORIAL OF *Frank Tietz*, of
Gminta in the Province of South Australia,
Humbly Sheweth—

THAT your Memorialist is an Alien, being a native of *Germany Bonst*
in *Germany*
of the age of *thirty three*
years, and by profession, trade, or occupation, a *Trainway laborer*
that he has resided in South Australia for the space of
about twenty five years and is desirous of becoming a permanent
settler in the said Province

That your Memorialist now seeks to obtain the rights and capacities of a natural-born
British subject, in conformity with the provisions of the "Aliens Act, 1864," and hereby
offers evidence of the allegations and grounds of this Memorial: to wit—the certificate at
the foot hereof.

Your Memorialist, therefore, humbly prays that your Excellency may be graciously
pleased to grant your Memorialist Letters of Naturalization, in conformity with the
provisions of the said Act.

And your Memorialist will ever pray, &c. *Frank Tietz*

Verified upon oath this *thirteenth*
day of *February* 1900
at *Adelaide*
Before me, *Mr. Caudron* *J.P.

Certificate to be signed by a Justice of the Peace.

I, *Alexander Bain Mancroff*
of *Adelaide* in the
Province of South Australia, Esquire, one of Her Majesty's Justices of the Peace for the said
Province, do hereby certify that *Frank Tietz*
the person who has subscribed the above Memorial, is known to me, and is, to the best of
my belief and knowledge, a person of good repute.

Dated the *thirteenth* day of *February* 1900
Alex. B. Mancroff J.P.

* The same Justice of the Peace before whom the above Memorial is sworn should take the Oath of Allegiance on the back hereof, but
such Justice must not sign the above certificate of attestation, which requires to be certified by another J.P.

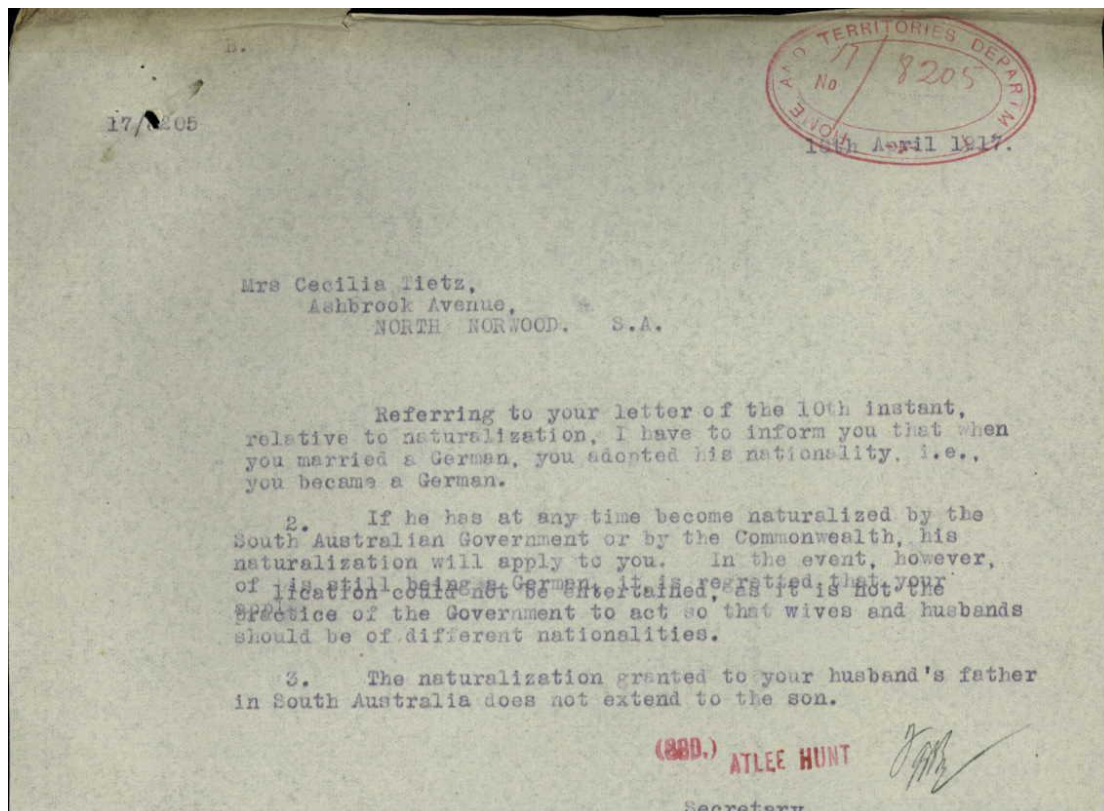
409-51.10.98 (SEE OVER)

Rys: Dokument przysięgi złożonej przez Franciszka (Franz) Tietz w roku 1900²⁰.

²⁰ <https://recordsearch.naa.gov.au/SearchNRetrieve/Interface/ViewImage.aspx?B=3188157> [dostęp 06.09.2017]; pod tym linkiem znajdują się dwie strony dokumentacji dotyczące Franciszka (Franz) Tietz.

Najstarszym dokumentem jest akt przysięgi Franciszka Tietz z 1900 roku. Co ciekawe, w rubryce „narodowość” wpisał (po wcześniejszym wpisaniu i skreśleniu „Germany”) miejscowość Bomst czyli Babimost, w Niemczech. Zatem pamięć o miejscu pochodzenia była żywa, pomimo że przybył do Australii w wieku 5 lat.

W roku 1917 o naturalizację starała się Cecylia Tietz, z domu Wiśniewska, żona Jana Tietz.

Rys: List z urzędu imigracyjnego skierowany do Cecylii Tietz w roku 1917²¹

Powyższe zdjęcie obrazuje podejście władz australijskich do imigrantów z niemieckimi korzeniami. W odpowiedzi na list Cecylii dotyczący naturalizacji, urząd odpisał w pierwszym akapicie:

„W nawiązaniu do Pani listu z dnia 10 bm. odnośnie naturalizacji, chciałbym Panią poinformować że kiedy wychodzi Pani za Niemca, to przyjmuje Pani jego obywatelstwo, czyli staje się Pani Niemką.”

To tłumaczy dlaczego nie ma dostępnych żadnych dokumentów dotyczących córek Wincenta i Barbary które wyszły za mąż za osoby z brytyjskimi nazwiskami (Watson, Byrnes). Po prostu po zamążpójściu stały się automatycznie obywatelkami brytyjskimi (Australia była kolonią brytyjską).

²¹ <https://recordsearch.naa.gov.au/SearchNRetrieve/Interface/ViewImage.aspx?B=35809> [dostęp 06.09.2017]; pod podanym linkiem znajduje się 7 stron dokumentacji dotyczącej Cecylii Tietz.

FORM D.

COMMONWEALTH OF AUSTRALIA.

NATURALIZATION ACT 1903.

OATH OF ALLEGIANCE.

1. Name in full.

I, *Cecilia Tietz* do swear

that I will be faithful and bear true allegiance to His Majesty King George V.

His heirs and successors according to law. So HELP ME GOD!

Signature

C. Tietz

CERTIFICATE.

1. Name in full.

I, *Samuel James Mitchell*

2. Justice of High Court, Judge of Court of State, Police, Stipendiary, or Special Magistrate.

Special Magistrate in and for the State of South Australia

do hereby certify that on the *30th* day of *March* 191*7*

3. Name of applicant.

Cecilia Tietz

4. Address of applicant.

of *North Norwood* in the State of *South Australia*

5. Name of State and occupation of applicant.

Housewife an applicant for a

Certificate of Naturalization appeared before me and took the Oath of Allegiance

in the above form.

Signature

S. J. Mitchell

C.13773.

Rys: Dokument przysięgi Cecylii Tietz przyjmującej obywatelstwo australijskie²²

²² <https://recordsearch.naa.gov.au/SearchNRetrieve/Interface/ViewImage.aspx?B=35809> [dostęp 06.09.2017]

2088

* 49/4/1388 *

CANTBERRA

Form No. 8

COMMONWEALTH OF AUSTRALIA

Nationality and Citizenship Act 1948

Renunciation of Nationality

NATURALISATION
13 JUL 1950

I, ⁽¹⁾ John TIETZ

Name in full

renounce my ⁽²⁾ Polish nationality and

allegiance to the ⁽³⁾ Republic of Poland

Full Name ⁽⁴⁾ John . Tietz

⁽¹⁾ French, Norwegian, or as the case may be.

⁽²⁾ Republic of France, King of Norway, or as the case may be.

⁽³⁾ To be signed before a Justice of the High Court, or a Judge of Magistrate.

OATH OF ALLEGIANCE

I, John TIETZ

swear by Almighty God that I will be faithful and bear true allegiance to His Majesty King George the Sixth his heirs and successors according to law, and that I will faithfully observe the laws of Australia and fulfil my duties as an Australian Citizen.

Signature J. Tietz

1. Name in full, I, ⁽¹⁾ EDWARD JAMES RANEMBE MORGAN, President of the Industrial Court,

2. Justice of the High Court, Judge or Magistrate, ⁽²⁾ Judge of the STATE of South Australia

do hereby certify that on the 26th day of June 19 50

Name of Applicant, ⁽³⁾ John TIETZ

4. Address of Applicant, of ⁽⁴⁾ 38 Walkerville Road, St. Peters

5. Name of State or Territory, in ⁽⁵⁾ South Australia

an applicant for a Certificate of Naturalization, appeared before me in open Court

6. French, Norwegian, at ⁽⁶⁾ Adelaide renounced his ⁽⁶⁾ Polish nationality, and took the Oath of Allegiance in the above form.

C.12177/45

Signature P. K. Morgan

Rys: Dokument wyrzeczenia się obywatelstwa polskiego i przyjęcia obywatelstwa australijskiego przez Jana Tietz w roku 1950²³.

W powyższym dokumencie Jan Tietz wyrzeka się wcześniejszego obywatelstwa polskiego i przyjmuje obywatelstwo australijskie.

²³ <https://recordsearch.naa.gov.au/SearchNRetrieve/Interface/ViewImage.aspx?B=7035817> [dostęp 07.09.2017]; pod tym linkiem znajduje się 14 stron dokumentacji dotyczącej Jana Tietz.

COMMONWEALTH OF AUSTRALIA
Nationality and Citizenship Act 1948

Form No. 7

Statutory Declaration by a Person Applying, or Intending to Apply, for Naturalization as an Australian Citizen

I solemnly and sincerely declare the following particulars of myself to be true:—

1. Surname (block letters) TIETZ

2. Given Names (in full) John

3. Place of Residence 38 Walkerville Road St. Peters

4. Nationality Polish

5. Personal Description:—

Height 5 ft. 6 ins.

Colour of Hair Grey Colour of Eyes Brown

Visible Distinguishing Marks Left Glass Eye ARTIFICIAL

6. Occupation Retired Nil.

7. Employer's Name and Business Address:—
Nil

8. Place of Birth Pozan Poland
(Town) (Province) (Country)

9. Date of Birth 21st May 1869

10. Details of Parents:—

	Father	Mother
(a) Country of Birth	<u>Poland</u>	<u>Poland</u>
(b) Date of Birth	<u>1840</u>	<u>1836</u>
(c) Nationality at date of Applicant's Birth	<u>Polish</u>	<u>Polish</u>

11. Details of Arrival in Australia or New Guinea:—

(a) Date of First Arrival December 1874

(b) Vessel by which Arrived Unknown

(c) Port of Disembarkation Port Adelaide

(d) Present whereabouts of Passport then held none
(If still held by applicant, passport should be submitted with this form)

Rys: Jedna ze stron wniosku o przyjęcie obywatelstwa australijskiego Jana Tietz z 1950 roku²⁴.

Powyższy dokument to ankieta którą należało wypełnić przed przyjęciem obywatelstwa australijskiego. Krótki opis: mierzył 168 cm, miał siwe włosy, brązowe oczy i ciekawostka – sztuczne lewe oko! Podano daty urodzenia rodziców oraz datę przybycia do Australii – grudzień 1874 roku.

²⁴ <https://recordsearch.naa.gov.au/SearchNRetrieve/Interface/ViewImage.aspx?B=7035817> [dostęp 07.09.2017].

Ciekawostki – emigracja z Nądni.

Emigracja ze Zbąszynia i Dąbrówki Wielkopolskiej jest znana i dobrze opisana. Ale emigrowali też ludzie z Nądni. Na statku „August” (kpt Joachim Meyer) który wypłynął z Hamburga 5 maja 1856 roku wyemigrowali do Australii:

- Małycha Stanisław (30) z żoną Rozalią (32), oraz ich dzieci: Wojciech (11), Piotr (5), Konstancja (3), Krystian (niemowlę);
- Piecoch (Piecuch?) Franciszka (18).

Statek „August” dopłynął do Port Adelaide 17 sierpnia 1856 roku. Wielką ciekawostką jest rysunek domu Stanisława Małychy zamieszczony w piśmie „Missye Katolickie” z roku 1887.

Rys. Dom Stanisława Małychy w miejscowości Petersburg (Peterborough po 1917 roku); „Missye Katolickie” 1887, nr 3, s. 73.

Bibliografia

1. *„Missye Katolickie”*, czasopismo ilustrowane miesięczne, 1887, rok 6. nr 3;
2. *„Emigracja z pogranicza Brandenburgii, Śląska i Wielkopolski do Australii Południowej w latach 1838 – 1914”*, Anitta Maksymowicz, Uniwersytet Zielonogórski, Zielona Góra 2011;
3. *„The Colonial Clippers”*, Basil Lubbock, James Brown & Son (Glasgow) Ltd. Publishers, Glasgow 1921.
4. *„A history of the Steel family os Silsden and Merseyside”*, T.M. Steel, 2016.
5. *„The Times and Northern Advertiser”* Peterborough, Australia Południowa, wydawana w latach 1919 – 1950.
6. *„Southern Cross”*, Adelaide, tygodnik wydawany w latach 1889-1954.
7. *„The South Australia Register”*, Adelaide, dziennik wydawany w latach 1839 – 1900.
8. *„The Observer”*, Adelaide, tygodnik wydawany w latach 1905 – 1931.
9. *„The Chronicle”*, Adelaide, tygodnik wydawany w latach 1895 – 1954.
10. *„The Jurnal”*, Adelaide, dziennik wydawany w latach 1912 – 1923.
11. *„Sydney Mirror”* 1916